ANNEX B. Residus municipals a Espanya

B.1. Legislació Estatal

La Llei Bàsica de Residus 10/1998, de 21 d'abril, apareix com a conseqüència de l'aprovació de la Directiva Comunitària 91/156/CEE, en la que s'assumeix la nova concepció en la política de residus.

Aquesta llei té com a objectiu prevenir la producció de residus, establir el règim jurídic de la seva producció i gestió i fomentar, amb aquest ordre, la seva reducció, reutilitzar aquells que siguin aprofitables, reciclar tots els materials possibles, transformar en compost la matèria orgànica i valoritzar energèticament la resta de rebuig per a reduir al màxim la quantitat a dipositar en abocadors controlats. Introdueix com a novetat important, que el seu àmbit d'aplicació no es trobi limitat al tractament dels residus, sinó que inclou aspectes relatius a les fases prèvies.

Preveu l'elaboració de plans nacionals de residus, que resultaran de la integració dels respectius plans autonòmics de gestió, i admet la possibilitat que les entitats locals puguin establir els seus propis plans de gestió de residus urbans. L'òrgan responsable de tot el referent és el Ministerio de Medio Ambiente.

Defineix la recollida selectiva com: *"el sistema de recollida diferenciada de materials orgànics fermentables i de materials reciclables, així com qualsevol altre sistema de recollida diferenciada que permeti la separació dels materials valoritzables continguts en els residus".*

En el cas d'Espanya, la Directiva 94/62/CE, relativa als envasos i residus d'envasos, es va incorporar a l'ordenament jurídic intern mitjançant la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos. La norma té com a objectiu prevenir i reduir l'impacte sobre el medi ambient dels envasos i de la gestió dels residus d'envasos comercialitzats, prioritzant el reciclat i la reutilització sobre la valoració energètica. Estableix determinats requisits tècnics (entre els que figuren l'exigència que els envasos es fabriquin de forma que el seu volum i

pes sigui el mínim adequat per a mantenir el nivell de seguretat i higiene) i que l'Administració i les Comunitats Autònomes adoptin les mesures oportunes per a prevenir i minimitzar la producció de residus d'envasos.

B.2. Composició dels residus municipals a Espanya

La *Dirección General de Calidad y Evaluación Ambiental,* pertanyent al Ministeri de Medi Ambient espanyol (organisme competent en matèria de medi ambient) elaborà uns estudis corresponents a la caracterització i composició dels residus urbans.

Al setembre de 1999 es va finalitzar el segon d'aquests, realitzats a vuit comunitats autonòmiques que varen mostrar el seu interès, entre les quals es trobava Catalunya. Aquestes van ser: Andalusia, Aragó, Astúries, Canàries, Cantàbria, Castella-Lleó i Múrcia.

Per al càlcul de la composició mitja a tota Espanya es van extrapolar a la totalitat del territori nacional, calculant-se la mitja ponderada de cadascuna de les dades obtingudes en funció del percentatge de població que cada Comunitat representa dintre del conjunt nacional.

A la Taula B.1 es poden observar les composicions obtingudes per als anys d'estudi, 1991 i 1999. Com es pot observar, la composició ha variat entre un any i l'altre, però no ha canviat el fet que la fracció orgànica representa el tant per cent en pes més important, seguida del paper i cartró (a diferència de Catalunya, on la proporció de fracció orgànica ha disminuït).

Taula B.1 Composició mitja a Espanya, 1991 i 1999.

Component	Mitja sobre el Total Nacional 1991 (% en pes)	Mitja sobre el Total Nacional 1999 (% en pes)
Matèria orgànica	44,1	48,9
Paper i cartró	21,2	18,5
Plàstics	10,6	11,7
Vidre	6,9	7,6
Metalls	4,0	4,1
Diversos	13,2	9,2

Font: Ministerio de Medio Ambiente.

B.3. Generació de Residus Municipals a Espanya

La generació de residus municipals a Espanya ha anat lligada a l'augment al llarg dels últims 10 anys, en la mitja estatal, tal i com ho demostren les dades presentades a la Taula B.2, extretes dels anuaris del Ministerio de Medio Ambiente.

A més, la producció per habitant/dia ha seguit un lleuger augment, amb el que la posta en marxa de les diferents mesures per a la reducció i minimització dels residus generats no han donat encara resultats. Per al càlcul d'aquest factor s'ha tingut en compte la població de l'últim cens realitzat fins aleshores, tot i que varia si es calcula amb la població estacional (disminueix el factor de producció al comptabilitzar-se un major nombre d'habitants).

Són destacades les diferències de producció que hi ha entre diferents regions dintre de l'Estat Espanyol. Així, per exemple, l'any 2000, mentre la mitja estatal es situà en els 474,2kg/hab./any a Galícia es van produir 322,3 kg/hab/any i a la Comunitat de Madrid 539,2kg/hab./any.

Taula B.2 Generació de Residus Municipals a Espanya, 1991-2000

Any	Producció (kg/hab/dia)	Producció anual (kg/hab/any)	Cens (habitants)	Generació RM (t)
1991	0,90	329,72	38.885.580	12.821.450
1992	0,97	355,60		13.827.655
1993	0,99	361,51	39.433.942	14.255.923
1994	0,99	362,54		14.296.302
1995	1,04	378,21		14.914.235
1996	1,06	388,18		15.307.652
1997	1,19	433,05		17.178.736
1998	1,20	439,08		17.418.169
1999	1,27	463,24		18.376.532
2000	1,29	470,75	40.202.160	18.925.109

Font: Ministerio de Medio Ambiente.

En els anys de referència la generació de residus ha crescut prop d'un 48%; a l'igual que la generació per habitant/ dia, tot i que aquest augment ha estat menor, del 43%. El creixement anual de la generació de residus ha estat molt diversa, essent els anys 1992 i 1997 els que han sofert un creixement més elevat, respecte als anteriors. Així com l'any 1994, es van produir únicament 40.379 tones més, un 0,3 per cent, que l'any 1993.

B.4. Gestió dels residus municipals a Espanya

A Espanya s'han produït diversos canvis en la gestió dels residus municipals, d'una manera global i general, en els últims anys. L'adaptació al model de gestió europeu es produeix de diferent manera en les diverses regions del país, tal com succeïa amb la generació i composició. A la Taula B.3 es recullen alguns d'aquests valors per als últims anys.

La tendència en el tractament del rebuig en dipòsits, d'acord amb el desplegament de les diverses directives i normatives, és la d'establir el control sobre els factors medi ambientals en abocadors controlats.

El creixement progressiu de la recollida selectiva, afavorida per l'augment en la destinació de recursos, s'ha establert l'any 2000 prop del 5% de la destinació final dels residus. És un aspecte positiu el fet que els tractaments de *Recollida Selectiva* i *Compostatge* hagin sofert en aquests tres anys els creixements més importants de totes les operacions de tractament, amb un 45 i 36% l'any 2000 respecte a 1998, respectivament.

Taula B.3 Tractament dels RM a Espanya.

Tractament		1998		1999		2000	
		(t)	(%)	(t)	(%)	(t)	(%)
Abocament	Incontrolat	2.562.151	14,7	2.356.434	12,8	1.398.472	7,4
	Controlat	10.014.396	57,5	10.800.200	58,8	11.283.980	59,6
Compostatge		3.013.710	17,3	3.308.686	18,0	4.113.854	21,7
Incineració	Rec. Energ.	1.038.597	6,0	976.730	5,3	1.042.503	5,5
	Sense Rec. Energ.	54.569	0,3	61.771	0,3	18.858	0,1
Recollida Selectiva		734.746	4,2	872.711	4,7	1.067.442	5,6
TOTAL		17.418.169	100	18.376.532	100	18.925.109	100

Font: Ministerio de Medio Ambiente.

D'entre les alternatives d'incineració, compta amb una major extensió l'aprofitament energètic de l'energia alliberada en la combustió dels residus.

Encara, però, la major quantitat dels residus van a parar als abocadors (el 67% l'any 2000), contradient les intencions de les estratègies comunitàries que prioritzen la recuperació dels materials que contenen les deixalles.